

УПОТРЕБА УМЕТНИЧКЕ ЗБИРКЕ ФЛУ У НАСТАВИ НА ФАКУЛТЕТУ ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

ка креирању апликације за мобилни телефон која се односи
на универзитетско наслеђе ФЛУ

Сажетак

У раду се разматрају начини употребе Збирке Факултета ликовних уметности у уметничком образовању како би досадашњи појединачни покушаји афирмисања збирке задобили масовнију подршку међу професорима и студентима. Збирка ФЛУ може се двојачко окарактерисати: она садржи училиа која су некада имала образовну и дидактичку сврху, пошто су представљала подршку настави на Академији (касније Факултету) ликовних уметности; и истовремено сакупља дела бивших професора и студената ФЛУ, као и других значајних уметника, којима се репрезентује друштвени углед и значај ове универзитетске установе. Било да су задобила важност наставног средства или је уметнички рад њихових аутора локално, национално или међународно препознат, дела из Збирке ФЛУ имају функцију стварања идентитета Академије/Факултета ликовних уметности у Београду. Полазећи од чињенице да се данас пред музејске колекције поставља изазов њиховог прилагођавања новим медијима и дигиталним технологијама, будућност Збирног фонда ФЛУ налази се у његовој виртуелној презентацији преко интернета и мобилног телефона. Кроз примере употребе Збирке Факултета у реализацији пројекта-изложби радова студената и дела значајних уметника прошлости, као и њених интерактивних представљања преко веб-сајта и апликације за мобилни телефон, у раду се разматра важност Збирке ФЛУ у одвијању процеса уметничке едукације на Факултету ликовних уметности у Београду. У том смислу, у раду се, с једне стране износе идејни предлози савремене употребе Збирке ФЛУ у организовању академске наставе, што може постати смерница будућих развоја методике ликовних уметности и педагогије код нас, док се с друге стране описују савремени начини виртуелног сакупљања, чувања, представљања и интерпретирања посебних колекција збирног фонда Академије/Факултета ликовних уметности у Београду.

Кључне речи: збирка, наставна училиа, изложбена поставка, виртуелни прикази

УВОД

Факултет ликовних уметности у Београду налази се у некадашњој кући Марка Стојановића (1844–1923), познатог адвоката и вицегубернера Народне банке Србије. Грађевина која данас има статус заштићеног културног добра, подигнута је 1889. године, по плану архитекте Константина Јовановића који је био син познатог литографа и првог српског фотографа Анастаса Јовановића. Академија/Факултет ликовних уметности смештен је у овој згради од 1937. године. Од тада се у овој установи, већ осамдесет година, школују и ликовно образују будући уметници, али и чувају дела која се односе на универзитетску/уметничку баштину од националног и међународног значаја.

ЗБИРНИ ФОНД ФЛУ

Уметничка дела која припадају Колекцији ФЛУ налазе се у класама, учионицама, радним просторијама и ходницима Факултета. Због комплексности свог садржаја, Збирни фонд Факултета ликовних уметности може се разврстати на шест подзбирки. У складу са класификацијом универзитетских збирки коју је, у свом докторату, поставила Марта Лоренцо (Marta C. Lourenço)¹, академско уметничко наслеђе ФЛУ односи се на:

Наставну уметничку збирку ФЛУ, која садржи око педесет учила (репродукције цртежа, гипсане одливке и копије фресака), која су некада имала функцију у уметничком образовању, односно дидактички значај за одвијање наставе, тако да су представљала активну подршку спровођењу праксе/обуке на Академији/Факултету ликовних уметности. Како би се омогућила лакша доступност наставних средстава (учила), ова збирка се чувала у наменском простору (као што је галерија/музеј, односно гипотека/глиптотека/пинакотетка) и представља најстарију збирку Академије/Факултета. Данас *Наставна уметничка Збирка ФЛУ* постаје збирка друге генерације која има пасивни карактер, јер сакушњена наставна средства више не представљају подршку савременим процесима студирања на Факултету ликовних уметности. Изгубивши важност наставног учила, већина дела из ове збирке временом су отписана из Инвентарних књига Факултета као неупотребљива. Међутим, на Факултету се још чувају учила која су постављена по радним просторијама и ходницима као што су: урамљене репродукције познатих дела из историје уметности, гипсани одливци (Диодалсове *Клеће Венере* и Микеланђеловог *Роба на умору*) и копије фресака византијског средњовековног сликарства које је насликао професор Јарослав Кратина;

1 Marta C. Lourenço, *Between two worlds, The distinct nature and contemporary significance of university museums and collections in Europe* (Thèse de doctorat, École doctorale technologique et professionnelle, Paris, 2005), <http://webpages.fc.ul.pt/~mclourenco/chapters/MCL2005.pdf> (преузето 30. 10. 2017).

Декоративну уметничку збирку ФЛУ, у којој се налази шеснаест бронзаних одливака, који су се пре Другог светског рата налазили у приватном власништву породице Вељковић, да би након рата, током периода национализације, били предати на чување Академији/Факултету ликовних уметности у Београду. Као највредније културно наслеђе Академије/Факултета, ове бронзане скулптуре настале су као одливци, односно реплике познатих, оригиналних античких дела грчких/римских уметника (Аполон Гуштероубица; Хермерс са малим Дионисом; Гимнастичар; Ратник Боргезе, Милоска Венера...) Микеланђела Буонаротија (Michelangelo di Lodovico Buonarroti Simoni) (Мојсије; Роб на умору; Побуњени роб; Дан; Ноћ), Антоана Коазевокса (Antoine Coysevox) (Марија Аделаида Савојска, војвоткиња од Бургундије, као Дијана) и Жана Антоана Удона (Jean-Antoine Houdon) (Дијана; Волтер). Декоративна уметничка збирка ФЛУ међу најстаријим збиркама је на овој Школи и једно време, после Другог светског рата, била је коришћења у наставне сврхе. Данас ове скулптуре-реплике, постављене на отвореним и затвореним јавним просторима Академије/Факултета, учествују у креирању њеног престижног имиџа;

Уметничку збирку историје ФЛУ, која чува седам дела, која се односе на портрете и бисте професора, декана, ректора Академије/Факултета ликовних уметности у Београду: (Тома Росандић, Аутопортрет; Коста Хакман, Портрет Љубе Ивановића; Петар Добровић, Аутопортрет; Сретен Стојановић, Аутопортрет; Младен Србиновић, Портрет Јарослава Кратине; Марко Челебовић, Аутопортрет у огледалу; Божа Продановић, Портрет Војина Стојића). Задобијајући документарну историјско-уметничку вредност, ова збирка која је формирана од поклона професора, блиска је Колекцији историје универзитета која укључује збирке меморабилја (успомена) из универзитетског живота и рада;

Збирку уметничких радова професора и студената ФЛУ, која сабира око 130 дела која су поклоњена, откупљена или предата Факултету, тако да су временом постала материјална сведочанства процеса одвијања наставе, уметничког стварања и постепеног развоја и усавршавања професора и студената Академије/Факултета ликовних уметности у Београду. Велики број професорских и студентских радова, различитих стилова и поетика представљају идеале који се чувају и негују на овој уметничкој школи. Треба истаћи да је специфичност професорске колекције у томе што не постоји комисија за откуп професорских радова, већ се Збирка попуњава путем поклона, тако што професор који одлази у пензију оставља Факултету, по сопственом избору, један свој рад. Пошто је у питању поклон који дарује уметник-професор који се пензионисхе, уметничка вредност поклоњеног рада зависи од воље професора-дародавца. До сада се у Збирци чува око 55 радова професора, међу којима се истичу дела: Зоре Петровић, Стојећи женски акт; Петра Лубарде, Гавран; Љубице Цуце Сокић, Мртва природа на зеленом столу; Војина Стојића, Арабеска; Стевана Кнежевића, Снови и други. Такође, и сакупљање студентских радова за Збирку Факултета нема утврђен критеријум, већ је одабир

дела одређен тренутно владајућим уметничким принципима који се временом мењају, дајући примат акту, мртвој природи, фигури у ентеријеру;

*Збирку уметничких радова других уметника, у којој се налази око 40 дела (поклона) радова аутора који не припадају наставном кадру Факултета ликовних уметности у Београду, као што је збирка радова уметника Уроша Предића (23 цртежа настала током студија и 3 слике: *Поета плаве косе и браде, Предео из Београда, Портрет Вуке Бешевић*) и Петра Палавичинија (гипсани одливци, међу којима су: *Пролеће; Девојка се чешља; Дијана; Женска фигура која седи; Скица младића са плавом птицом; Младић са плавом птицом*);*

Збирку Кабинета графике на Графичком одсеку, која чува око 80.000 графичких листова који се сакупљају од 1951. године, када је ова Збирка и основана, са идејом да се графике употребљавају као наставно средство, односно као едукативни примери у уметничком образовању будућих генерација студената. У том циљу, професори на крају сваке школске године бирају графике студената за које сматрају да представљају највише домете у техници која се ради на одређеној години студија. Током времена, усталио се обичај и да професори Графичког одсека остављају у Збирци Кабинета мапе својих радова. У формирању, развијању и ширењу Збирке графика Факултета ликовних уметности, најзначајнију улогу имао је професор Бошко Карановић, који је уз обављање својих наставних професорских активности, радио још и као први кустос Збирке Кабинета графике, којој је поклонιο и велики број својих графичких листова.

ЗБИРКЕ ФЛУ КОЈЕ ДОБИЈАЈУ СТАТУС ПОСЕБНИХ ЗБИРКИ

Треба истаћи да, од ових шест подзбирки, статус посебне збирке у контексту заштите културне баштине и као подстицај културног развоја, могу да задобију *Наставна уметничка збирка, Декоративна уметничка збирка, Збирка уметничких радова других уметника (цртежи Уроша Предића)* и *Збирка Кабинета графике*, јер садрже дела која се (током прошлости, као и данас по потреби) употребљавају као учила у настави. Некада се сматрало да тачно опонашање познатих радова других уметника представља најбољи начин на који уметник своју вештину може да доведе до савршенства.² Титулу уметника стицао је онај студент који се у завршној години свога академског школовања доказао израдом копија вредних уметничких дела из историје уметности. На Факултету се чува копија Пусеновог (*Nicolas Poussin*) дела *Инспирација песника* (насликаног 1629–1630), данас у Музеју Лувр, коју је урадио уметник Мило Милуновић, касније професор Академије/Факултета ликовних уметности, док је боравио у Паризу, у периоду између 1926. и 1932. године.

2 Дејан Сретеновић, Уметност присвајања (Београд: Орион арт, 2013), 175.

Осим употребне вредности у уметничкој едукацији, посебност ових збирки везује се и за специфичност историјских контекста на које се односе дела која оне сакушљају.

Тако поједине копије фресака, које је урадио професор Јарослав Кратина, а које се чувају у *Наставној уметничкој збирци*, добијају статус оригинала ако српска покрајина Косово стекне аутономију (независност) и одвоји се од Србије. Тада ће, због отежане посете српских манастира на Косову, копије фресака које се налазе на Факултету ликовних уметности, постати аутентична сведочанства религиозног средњовековног фреско-сликарства.

Бронзане реплике познатих скулптура из историје уметности, које сабира *Декоративна уметничка збирка*, буде сећања на породицу Вељковић која их је у периоду између два светска рата наручила, како би у Београду основала први уметнички музеј на Балкану (Museo). „Подићи посебно здање са климатизацијом која ће спречавати да бронза ради макар и један милиметар у сто година, био је услов италијанске владе да би Вељковић уопште могао купити право да одлије Микеланђелове скулптуре... Морао је да створи такве услове да бронза остане идентична мермерном оригиналу. Ако би оригинали неким непредвидљивим несрећним случајем били оштећени, са ових дела би поново узимане мере да се Микеланђелов мермер поправи.“³

Поклоњени цртежи Уроша Предића чине да *Збирка уметничких радова других уметника* задобије педагошко-дидактички карактер, јер су Предићеви радови на папиру настали током његових студија у Бечу крајем 19. века. На Факултету се чува студентски цртеж-копија коју је нацртао Урош Предић према гипсаном одливку *Гимнастичара*. Слично, бронзани одливак Лисишовог *Гимнастичара*, који се сада налази у *Декоративној уметничкој збирци ФЛУ*, некада су будући уметници цртачки и вајарски опонашали/копирани, што се сматрало најбољим начином ликовног едуковања који се тада методолошки спроводио на уметничким академијама и школама.

Своју посебност *Збирка Кабинета графике* стекла је дугогодишњим сабирањем графичких листова студената, од којих су неки, у међувремену, постали истакнути уметници, познати код нас и у свету. Треба напоменути да радови настали током уметниковог школовања, за истраживаче представљају драгоценост сведочанства процеса формирања поетике његовог уметничког изражавања, што графичке листове Кабинета графике издваја у посебну збирку сагледане у контексту заштите културне баштине и као подстицај културног развоја.

3 Саво Поповић, „Где је Вељковића благо“, Нин, 25. јануар 2001, <http://www.nin.co.rs/2001-01/25/16320.html> (преузето 01. 11. 2017).

ПРИМЕРИ УПОТРЕБЕ ЗБИРКЕ ФЛУ И ЊЕНЕ ПРАТЕЋЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ У САВРЕМЕНОЈ НАСТАВИ

Осим класификовања на шест подзбирки (од којих четири могу да задобију статус посебих збирки), Збирни фонд Факултета ликовних уметности у Београду може се окарактерисати и као збирка Прве и Друге генерације. Док је у прошлости припадала збиркама Прве генерације, јер је сакупљала учила која су се активно користила у настави уметничког образовања, Колекција ФЛУ сада припада збиркама Друге генерације које имају сврху друштвеног промовисања достигнућа ове уметничко-образовне институције, која је најстарија државна установа такве врсте код нас, формирана 1937. године.

Може се рећи да се Збирка Академије/Факултета активно употребљавала у факултетској настави до педесетих година прошлог века, када се уводи нови наставни план и програм, који је код студената више потенцирао рад на развоју уметничког оригиналног приступа уместо дотадашњег подстицања студента на копирање/имитирање знаменитих уметничких дела прошлости. Постепено копирање одливака и репродукција сменио је метод овладавања ликовним елементима (линија, боја, светлост, сенка) и композицијом (форма, простор) како би се креирала лична поетика сопствених уметничких доживљаја.⁴ Ова промена методологије уметничке едукације утицала је да употреба Збирке у настави на Академији/Факултету временом падне у заборав.

Стицајем околности, током школске 2015/16. године, било је онемогућено присуство живог модела на часовима, који су према курикулуму предвиђени за цртање и сликање фигуре у ентеријеру. Стога су професори предложили студентима да цртају унутрашњи простор зграде у којој се налазе, бронзане реплике познатих скулптура из историје уметности распоређене по ходницима, које припадају *Декоративној уметничкој збирци ФЛУ*. Оваквим педагошким приступом, професори и њихови студенти парафразирали су уметничко образовање које је било заступљено на уметничким академијама од 16. до почетка 20. века, а заснивало се на стицању уметничких вештина путем цртачког и сликарског подражавања гипсаних и бронзаних одливака, као и репродукција познатих уметничких дела из прошлости.

Овај случај поновног активирања заборављене Збирке ФЛУ у циљу уметничког образовања, могао би се наставити (и проширити), тако што би се организовали интердисциплинарни образовни приступи, који би осим професора сликања и цртања, окупили и професоре са Вајарског и Графичког одсека, смера Нових медија, кустосе ФЛУ, као и професоре са других уметничких и неуметничких Факултета. Већа употреба Колекције Факултета у академском стицању уметничких знања и вештина у складу је са вишеструком сврхом, функцијом и значајем, које је ова факултетска Збирка временом задобила.

⁴ Наставни план и програм Факултета ликовних уметности у Београду (Београд: Универзитет уметности, 1978).

На пример, уз овладавање уметничке вештине ликовног приказивања бронзаних реплика/копија познатих дела из историје уметности, које се чувају у Збирци ФЛУ, студенте би:

- професори историје уметности упознали са историјско-уметничким значајем скулпторских реплика, које су копије оригиналних скулптура чији су аутори познати уметници прошлости, као што су: Праксител, Лисип, Микеланђело;
- професори педагогије и методике подсетили на педагошки и методички значај ових бронзаних копија које су некада представљале обавезно учило/наставно средство на Академијама, које су будући уметници копирали како би што боље савладали ликовне вештине представљања идеализоване стварности;
- професори вајарства научили вајарско-технолошким значајем одливања скулптура, које су изведене специјалном техником „изгубљеног воска“, која подразумева коришћење воштаног калупа од кога је могуће направити само један одливак;
- кустоси ФЛУ упознали са музеолошком важношћу реплика, пошто су ова вајарска дела првобитно припадала уметничкој збирци породице Вељковић, која је после рата предата на чување Академији/Факултету ликовних уметности;
- професори других факултета, као што је Хемијски факултет, у договору са професорима предмета сликарска технологија, подучили хемијском саставу бронзе која је употребљена за изливање ових фигура.

После серије предавања која би се одржавала у форми радионица, организовала би се изложба оригиналних студентских радова који су иницирани делима (бронзаним скулптурама-репликама) из Збирке ФЛУ. Овакве радионице интердисциплинарног типа могле би, осим за студенте ФЛУ, да буду отворене и за ширу јавност.

По мишљењу Линдел Кинг (Lyndel King) и Џенет Марстин (Janet Marstine), универзитетска уметничка збирка представља важног учесника у оваквом начину организовања уметничког образовања. Заправо, универзитетска збирка/музеј постаје место на коме се критичка истраживања лакше спроведе него у другим врстама музеја, јер делују у академској атмосфери у којој се подстиче преиспитивање ауторитета. Такав приступ уметничком образовању омогућава студентима да заузму критички став према образовним системима и да се залажу за њихову промену. „Задатак универзитетског музеја јесте да поучава, и стога да бира и окушља стручњаке из различитих области. Уметници и универзитетска галерија могу да оформе заједницу учења коју чине студенти, професорски колегијум и музејско особље – отворени процес учења чији је циљ да подстакне дебату.“⁵

5 Линдел Кинг и Џенет Марстин, Универзитетски музеј и галерија: место за критичко сагледавање институције и спровођење наставног плана, Нова музејска теорија и пракса (Београд: Clio, 2013), 324–354.

Још један пример употребе факултетске колекције у наставне сврхе односи се на изложбу цртежа Уроша Предића (чувају се у Збирци ФЛУ), која је одржана у Галерији ФЛУ крајем 2016. године. Током трајања изложбене поставке, Александра Кучековић, професорка историје уметности ФЛУ, која је написала текст у каталогу ове изложбе, одржала је јавни час студентима и заинтересованој јавности на коме је, на основу изложених Предићевих радова, говорила о његовом животу и раду. У Галерији ФЛУ и професор вечерњег акта Мишко Павловић, одржао је час, говорећи студентима о ликовним изазовима представљања људског тела и начинима на које је Урош Предић решавао одређене цртачке проблеме.

Осим дела која се налазе у Колекцији ФЛУ, за уметничку едукацију студената, користи се и њена пратећа документација. Пример у коме је документарни део Збирке ФЛУ афирмативно употребљен у настави, одиграо се поводом манифестације *Ноћ музеја* 2016. године. Професорка Весна Кнежевић је у Галерији ФЛУ реализовала пројекат *Новине од новина*, тако што је своје студенте претходно упознала са сличном акцијом, коју су извели студенти професора Стеве Кнежевића у истој галерији пре тридесет четири године. Непосредна инспирација студената за ову новинску изложбу биле су фотографске белешке тог догађаја из 1982. године које се чувају у документацији Збирке ФЛУ.

С обзиром да су радови Збирке размештени по унутрашњем простору некадашњег дома адвоката Марка Стојановића, временом је и документација која се односи на дела из Збирке, смештена у овом здању, задобила пажњу и сврху у уметничким активностима студената. Треба подсетити да је током осамдесетих и деведесетих година прошлог века, подрум Факултета претворен у студентски клуб Академија, који је постао познато место авангардних музичко-визуелних хепенинга.

Међутим, у клубу Академија су, дотада напуштеном и заборављеном, током априла месеца 2017. године, студенти започели акцију чишћења, због реализовања интердисциплинарних радионица у сарадњи са студентима других факултета. Како би добили инспирацију за нове уметничке акције, из прес клипинг документације Збирке ФЛУ, студентима су представљени новински чланци о некадашњим активностима клуба Академија.

Следећи предлог употребе Збирке Факултета, био би да се студенти, осим са фототеком и хемеротеком, упознају и са осталим садржајима пратеће документације Збирног фонда ФЛУ, што може послужити као инспирација за њихово уметничко стварање. То могу бити каталози и видео-записи о животу и раду професора и студената ФЛУ, реферати писани поводом професорског напредовања у служби (од доцента преко ванредног до редовног професора), а све у циљу потпунијег упознавања са уметничким поетикама које су биле присутне на Академији/Факултету ликовних уметности. Тако архивска и документарна грађа постају важан извор у потрази за новим кул-

турно-уметничким наративима, док збирка задобија значајно место у уметничком истраживању, исто колико и атеље, класа, учионица и библиотека.⁶

ДИГИТАЛИЗАЦИЈА, ДИГИТАЛНО ПРЕДСТАВЉАЊЕ И ПРОМОЦИЈА ЗБИРКЕ ФЛУ

Током 2015. године започело се са процесима дигитализовања Збирке ФЛУ, тако да је формирана дигитална база, а затим постављен сајт *Виртуелни музеј ФЛУ* (www.virtuelnakolekcijaflu.com). У циљу веће јавне промоције факултетске колекције, крајем 2016. године, креирани су њени профили на друштвеним мрежама: Фејсбук, Инстаграм и Јутјуб. Уз дигиталне фотографије дела Збирке ФЛУ и њену скенирану документарну грађу, у дигиталној бази, сајту и на страницама социјалних мрежа, налазе се и дигитални видео радови креирани као савремена интерпретација уметничког наслеђа Академије/Факултета ликовних уметности у Београду.

Стога је приликом припреме изложбе Летњег програма Галерије ФЛУ, августа 2017. године, којом су се представљали радови студената награђени овогодишњим школским наградама за цртеж, сугерисано да приликом припреме својих радова за изложбу, студенти погледају на Фејсбуку и Јутјуб филм о Драгану Лубарди, најзаслужнијем професору за развој наставе цртежа на Факултету ликовних уметности. Овај филм и презентација креирана од скенираних репродукција цртежа професора Лубарде, увршћени су у изложбену поставку заједно са студентским цртежима. У пратећем тексту изложбе истакнута је потреба попуне збирног фонда ФЛУ цртежима професора и студената.

Будуће активности дигитализације Збирке ФЛУ и њене употребе у настави, усмерне су ка реализацији пројекта развоја апликације за мобилни телефон, која би кроз савремене форме дигиталног представљања и визуелне интерпретације, афирмисала факултетску колекцију, како њен значај за очување наше уметничке традиције, тако и њен подстицај за будућа стварања професора и студената, који своје уметничке креације могу да промовишу и преко мобилне телефонске апликације.

Септембра 2017. године започели су договори са програмерским тимом компаније Цилке (Zühlke) из Београда око стварања апликације за мобилни телефон, која би имала инфорамативни, образовни и креативни уметнички карактер. Ово ће допринети да уметничко наслеђе Академије/Факултета ликовних уметности буде више заступљено у јавности. Сваки студент и професор ФЛУ (као и други заинтересовани корисници) преко телефонске апликације моћи ће да се упознају са делима Збирке Факултета, као и са тре-

⁶ Кинг и Марстин, Универзитетски музеј и галерија: место за критичко сагледавање институције и спровођење наставног плана, Нова музејска теорија и пракса, 324–354.

нутним изложбеним поставкама Галерије ФЛУ и Центра за графику. Такође, корисницима ове апликације биће омогућено да, инспирисани представљеном академском баштином, на њеним одабраним страницама постављају и коментаришу свој рад, као и стваралаштво других аутора. На тај начин, апликација посвећена универзитетском наслеђу ФЛУ, постаће место критичког сагледавања институције, уметности и друштва, које истовремено (на нов начин) афирмише академску наставу и образовање на уметничким факултетима, што може постати смерница будућег развоја уметничке педагогије и методике код нас.

С обзиром на то да мобилни телефон све више постаје медиј садашњег времена, као што је то у другој половини прошлог века била телевизија и видео⁷, један од повода стварања мобилне апликације јесте и реализовање идеје да она постане изазов креативног ангажовања професора и студената Факултета ликовних уметности. Другим речима, узимањем учешћа у спровођењу процеса дигитализације уметничког наслеђа ФЛУ и његовог представљања преко сајтова и друштвених мрежа, професори и студенти били би подстакнути да креирају сопствена, оригинална уметничка дела, која би се преко апликације за мобилни телефон, исто тако промовисала, као и дигитализована академска баштина прошлости.

У том смислу, треба истаћи да је на Факултету ликовних уметности од 2017. године формиран одсек Нових медија, са наставним програмом који се, осим на предметима који се традиционално изучавају на Факултету ликовних уметности (као што су Цртање / студија, Цртање вечерњи акт, Анатомија, Сликање, Вајање, Графика, Историја уметности), заснива још и на предметима: Увод у новомедијску уметност, Дискурзивне праксе уметности и медија, Технологија нових медија и Трансмедијска истраживања (који је главни уметнички предмет овог програмског модула).⁸ Предлог *транс* (l. trans: преко, с' оне стране) наглашава експерименталност, иновативност, експанзивност, синтетички и пионирски дух, тако да курикулум новооснованог смера пропагира повезивање мултидисциплинарног истраживања и употребе различитих поступака ради стварања инвентивних, иновативних и друштвено релевантних пројеката.⁹

7 Михаило Ристић, *прир.*, Видеосфера, Видео / друштво / уметност (Београд: Радионица SIC, 1986), 45.

8 Факултет ликовних уметности, „Модул Нови медији“, <https://flu.bg.ac.rs/module-novi-mediji/> (преузето 05. 04. 2018).

9 Дејан Грба, „Трансмедијска истраживања“, <http://dejangrba.dyndns.org/teaching/sr/transmedia/index.php> (преузето 05. 04. 2018).

На пример, кроз спровођење процеса дигитализације студенти Нових медија могли би се упознати са стваралаштвом својих претходника, тако што би скенирали и фотографисали дела/заоставштину некадашњих професора (чувају се у Збици и Архиви Факултета), које би, затим, на савремене дигиталне начине (као што је дигитална фотографија, принт или видео) виртуелно представили преко интернета, што би их иницирало да, уз помоћ нових медија и технологија, креирају сопствени уметнички рад.

Стога би апликација за мобилни телефон могла постати уметничко средство креативне, јавне и масовне артистичке промоције радова, како савремене дигиталне уметности која се одскора изучава на Факултету ликовних уметности, тако и традиционалне уметности прошлости која ју је инспирисала, а која се чува и негује у факултетским збиркама и архиви.

ЗАКЉУЧАК

Описани примери могуће реалне и виртуелне (мобилне) употребе уметничке Збирке ФЛУ у настави на Факултету ликовних уметности у Београду показују да универзитетска збирка може усмеравати професоре и њихове студенте ка новим концептуалним парадигмама, односно да оваква збирка садржи потенцијал разноврсне употребе у академској едукацији.

Факултет ликовних уметности (фото: Александрија Ајдуковић)

Ходник ФЛУ, у коме се налазе дела Збирке ФЛУ, као што су копија фреске и бронзана реплика (фото: Александрија Ајдуковић)

Тераса ФЛУ, на којој су постављени студентски мозаици који припадају Збци ФЛУ (фото: Александрија Ајдуковић)

Деканат ФЛУ, у коме се чувају професорски радови који припадају Збирци ФЛУ (фото: Александрија Ајдуковић)

Подрум ФЛУ, који је некада био познат као студентски клуб Академија (фото: Александрија Ајдуковић)

Ходник ФЛУ, у коме се налази копија фреске Успење Богородице (детал – Апостоли), манастир Сопоћани, 1952, 200x100 cm, Збирка ФЛУ, коју је урадио професор Јарослав Картина (фото: Александрија Ајдуковић)

Простор испред Деканата ФЛУ, у коме се налази копија Пусенове слике, сада у Збирци ФЛУ (Инспирација песника, 1629–1630, уље на платну, 183x213 cm, Музеј Лувр), коју је урадио професор Мило Милуновић док је боравио у Паризу, у периоду између 1926. и 1932. године (фото: Александрија Ајдуковић)

Мило Милуновић испред своје копије Пусенове слике *Инспирација песника* (фотографија је власништво ФЛУ)

Студентски цртеж Уроша Предића док је био на студијама у Бечу, 1876/77, Збирка ФЛУ (фото: В. Поповић)

Копија/реплика, Лисип, Ратник Боргезе, римска копија према оригиналу од бронзе из IV века п. н. е, мермер, висина 1,99 м (Музеј Лувр, Париз), Збирка ФЛУ (фотографија је власништво ФЛУ)

Копија/реплика, Милоска Венера, римска копија према оригиналу из IV века п. н. е, мермер, висина 2,03 m (Музеј Лувр, Париз), Збирка ФЛУ (фотографија је власништво ФЛУ)

Дуња Торломановић,
студент основних студија,
Цртеж копије/реплике
Милоска Венере, 2016. (фотографија је власништво ФЛУ)

Дуња Торломановић,
студент основних студија,
Цртеж копије/реплике По-
буњеног роба, 2016. (фото-
графија је власништво ФЛУ)

Улаз ФЛУ са бронзаним одливцима Микеланђеловог Побуњеног роба и Аполона Белведерског, који припадају Збирци ФЛУ (фото: Александрија Ајдуковић)

Дуња Ђорломановић, студент основних студија, Цртеж копије/реплике Аполона Белведерског, 2016. (фотографија је власништво ФЛУ)

Студенти професора Стеве Кнежевића, учесници у пројекту Новине као новине, реализованог 1982. године (фотографија је власништво Александра Рафајловића)

Отварање изложбе Новине као новине у Галерији ФЛУ 1982. године (фотографија је власништво Александра Рафајловића)

Студенти професорке Весне Кнежевић, учесници у пројекту Новине од новина реализованог 2016. године (фотографија је власништво ФЛУ)

Отварање изложбе Новине од новина у Галерији ФЛУ 2016. године (фотографија је власништво ФЛУ)

Поставка изложбе цртежа уметника Уроша Предића из Збирке ФЛУ, у Галерији ФЛУ 2016. године (фото: Милан Краљ)

Отварање изложбе цртежа уметника Уроша Предића из Збирке ФЛУ, у Галерији ФЛУ 2016. године (фото: Милан Краљ)

Студентска изложба цртежа посвећена професору Драгану Лубарди, у Галерији ФЛУ 2017. године (фото: Милан Краљ)

Секвенца дигиталног видео-рада о професору Драгану Лубарди, 2016, који је емитован током трајања студентске изложбе цртежа, у Галерији ФЛУ 2017. године (фотографија је власништво ФЛУ)

Литература

Кинг, Линдел и Џенет Марстин, Универзитетски музеј и галерија: место за критичко сагледавање институције и спровођење наставног плана, Нова музејска теорија и пракса. Београд: Clío, 2013.

Lourenço, Marta C. Between two worlds, The distinct nature and contemporary significance of university museums and collections in Europe, Thèse de doctorat, École doctorale technologique et professionnelle, Paris, 2005. <http://webpages.fc.ul.pt/~mclourenco/chapters/MCL2005.pdf> (преузето 30. 10. 2017).

Наставни план и програм Факултета ликовних уметности у Београду. Београд: Универзитет уметности, 1978.

Поповић, Саво. „Где је Вељковића благо“. Нин, 25. јануар 2001.

<http://www.nin.co.rs/2001-01/25/16320.html> (преузето 01. 11. 2017).

Ристић, Михаило, прир. Видеосфера, Видео/друштво/уметност. Београд: Радионица SIC, 1986.

Сретеновић, Дејан. Уметност присвајања. Београд: Орион арт, 2013.

Факултет ликовних уметности, „Модул Нови медији“, <https://flu.bg.ac.rs/modul-novi-mediji/> (преузето 05. 04. 2018).

Дејан Грба, „Трансмедијска истраживања“, <http://dejangrba.dyndns.org/teaching/sr/transmedia/index.php> (преузето 05. 04. 2018).

Summary

Conceptual Considerations of the FFA Collection Use in Teaching at the Faculty of Fine Arts in Belgrade

Towards the Creation of an Application for Mobile Phone Relating to the University Heritage of the Faculty of Fine Arts

The paper considers ways of using the Faculty of Fine Arts Collection (FFA Collection) in art education, in order to affirm the FFA Collection use by teachers and students. The FFA Collection could be characterized in two ways: it keeps works (teaching tools) which used to have educational and didactic purpose since they represented a kind of a support to education at the Academy of Fine Arts; and at the same time it collects works of former deans, professors and students of the Academy, as well as other artists, who are representative of the importance of the University and its institutions such as the Faculty of Fine Arts in Belgrade. Whether it gained importance as a teaching tool or if the works of their authors are recognized locally, nationally, in Europe or worldwide, works from the FFA Collection have a function in creating identity of the Academy (now Faculty) of Fine Arts in Belgrade. Starting from the facts that today's museums and museum collections are faced with challenges of adjusting to cultural progress, which is already defined by new media and technologies, the future of the FFA Collection lies in its digitalization. Through examples of the FFA Collection use in the realization of project-exhibition of students' art works in the Gallery of the Faculty of Fine Arts, as well as virtual representations of the FFA Collection through interactive website and application for mobile phone, the paper discusses the FFA Collection importance for art education and artistic presentation.

Keywords: collection, teaching tools, art exhibition, virtual representations